

שנשמעו מפי קודשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
בעת רעווא דרעווין

סיפור החליצה של הרבנית הצדקנית ע"ה

השבוע ברכנו חודש אדר, וביום ו' אדר חל היארצייט של אמי הרבנית הצדקנית ע"ה, אשר אפשר להמליץ עליה את הכתוב ושם אשה גדולה וחשובה עד למאוד, ואף זכתה והיתה רגילה לבוא ולהיכנס בבתי גדולי ישראל, בהיותה אשת חבר של שני גדולי ישראל.

יו"ד של הגה"ק ר' מרדכי פוגרמאנסקי זצוק"ל

ומכיון שהשבוע ביום כ"ה שבט חל יו"ד של בעלה בזיוו"ר האי גאון וקדוש ר' מרדכי פוגרמאנסקי זצ"ל, אשר היה מפורסם בגאונותו העצומה, והיה מפארי הגידולים דליומא, (עוד כשהסתופף בקובנא אצל הגאון ר' אלחנן וסרמן בלט בגדולתו ובגאונותו), הוא שלט בכל הראשונים והאחרונים, ועוד לפני שנות הזעם, כיהן כראש ישיבת איידא (בבליגה הייתה ישיבה כזאת), והייתה זו ישיבה גדולה אשר מאות תלמידים למדו בה תחת הנהגתו, ארבעה ימים בשבוע מסר שיעורים בנגלות התורה, ויום אחד בשבוע מסר שיעור בסתרי התורה, ממש כל רז לא אנים ליה בכל מכמני התורה.

ולמען תספר לדור אחרון על גדולת ופעולת הצדיקים מהדור האחרון, ארחיב בסדר פרשת החליצה שקיבלה ע"י מופת הדור מרן ה'חזון איש' זצוק"ל, ויהיו הדברים לט"נ אמי הרבנית ע"ה.

ואציין כי אמי ע"ה, סיפרה סיפור זה, במיטת חוליה בבית החולים, כשבוע לפני פטירתה מן העולם, (בהפטירה אני לא רוצה לעזוב את העולם ללא שתדע מסיפור זה, כדי שתדע עד כמה גדול כוחן של צדיקים), [וזה מאוד מעניין מדוע לא סיפרה על כך עד אז, אמי ע"ה, לא פחדה משום דבר, חוץ מהרבש"ע, ולכן זה פלא שהיא לא סיפרה על כך במשך ימי חייה, וגם כאשר סיפרה זאת, היה זה בפתע פתאום, ללא הקשר לנושא השיחה לפני כן].

תולדות ימי הרבנית הצדקנית ע"ה

אמי ע"ה, באה מבית חסידי למחדרין מן המהדרין, אשר מגזע קודש מחצבתה, בהיותה נכדת הרה"ק ר' מנחם מענדיל מרימנוב זיעוכי"א, היא גדלה בעיר טארנא שבגאליציה (אשר הגה"ק רבי מאיר אריק כיהן שם ברכנות), היא היתה תלמידה מהדור השני של האשה הגדולה המייסדת של 'בית יעקב' הרבנית שרה שניר ע"ה, אחרותיה של אמי, שהיו גדולות הימנה בשנים, הם היו מהתלמידות הראשונות ממש של הרבנית שרה שניר ע"ה, הם היו הדור שייסד את הסמינר, הם דרו קרוב מאוד יחסית לקראקוב. (מטארנא לקראקוב ארך סה"כ כארבעים דקות נסיעה ברכבת).

הרבנית שרה שנירר ע"ה, לקחה בנות גדולות בגילן, אשר באו מבתי טובים ומחונכים לשם ולתפארת. והבנות האלו למדו אצלה בסמינר, ובשאר הימים, שימשו הם כמורות בכל רחבי פולניה וגאליציה, ואמי ע"ה היתה אחת מהבנות הללו.

קורות ימי הרבנית הצדקנית ע"ה בימי השואה

בהגיע שנות הזעם והאימה, שנות השואה, היתה אמי בחורה מבוגרת, כבת שמונה עשרה שנים, והיא הייתה תחת השלטון הגרמני, מיום הכיפורים של שנת ת"ש (כשלושה שבועות בלבד מפרוץ השואה, בליל הבדולח הידוע לשימחה ולדיראון עולם ב"ז אלול תרצ"ט), ועד כ"ה ניסן תש"ה, במשך שישה שנים, היא הייתה תחת הכיבוש הנאצי.

בזמן אשר רצחו את כל בני משפחתה ביריות, חלק מהם אף מול עיניה, והשאר כפי שקיבלה בעדויות מאנשים, כל הרציחות הללו עוד התרחשו בעיר מגורם, טארנא. היא הייתה בגיטו פלאטשוב שלוש שנים (משנת ת"ש, ועד החורף של שנת תש"ג, אז הובלה יחד עם עוד כחמישים אלף נשים, לאיזור לייפציג בתוככי גרמניה, שם הגיעו לרשת ענקית של מחנות, שם הוכרחו לעבוד בייצור והכנת פגזים למטוסים של הכוחות הגרמניים ימ"ש).

אמי הרבנית ע"ה, אשר היתה אשת תושיה ולא נרתעה מכוחות האופל והרשע, אשר עמדו סביבם לילה ויום לא ישבותו, ארגנה קבוצה של קרוב למאתיים בנות, אשר 'תפקידם' היה לחבל בהכנת הפגזים של הנאצים ימ"ש, בכך שהם עירבבו בתוך תכולת הפגזים, יחד עם חומר הנפץ, חול, כך שמשקל הפגז נהיה כבד יותר, וממילא תעופתו נחלשה, ופגיעתו הוחלשה אף הוא, ומי יודע כמה נפשות זכו בנות אלו להציל במעשיהם.

(אקדים ואומר מאחר וזה נחוץ להבנת המשך הסיפור, שבמשך ימי שהותה של אמי הרבנית ע"ה במחנה שהתה עימה יחד אמו של הגאון הגדול רבי דוד מילר, מג"ש וראש ישיבה בישיבת 'פוניביו', אשר אביו היה רב בבת ים, ושמו היה הגאון הגדול רבי מאיר מילר, ולאחר שזכו להינצל מהתופת שמרו על קשר הדוק, והיא הייתה לנו ממש כדודה, ואף יותר).

בימים קשים אלו, אשר המוות היה הדבר המצוי ביותר, אם זה באקציות וסלקציות שנערכו תמידים כסדרן, אם מחמת מחלות ורעב שהיו מנת חלקם בשנים הללו, וביותר פחדו קבוצת בנות אלו, בעקבות מעשיהם בחיבול הפגזים אשר היה כמרד של ממש, נדרה אמי הרבנית ע"ה, נדר לאמור באם יצילני השי"ת מגיא התופת, אזי לא אנשא אלא לבן תורה, ואפילו אם אצטרך להיות בצמצום ודוחק רב בחרפת רעב.

(ורק לשבר את האוזן, אנו מדברים בדורות ההם, שכן תורה היה כדברי המשנה (אבות פ"ז מ"ד) בפשטות, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, על הארץ תישן וחיי צער תחיה, לכוה סוג של חיים עם בן תורה היא נדרה).

פעולותיה לטובה לאחר השואה

בדרך פלא אמי הרבנית ע"ה שרדה את מאורעות השואה האיומה, וזכתה להינצל מגיא ההריגה, בריאה ושלומה, ואז פתחה במסעה ושבה לעיר קראקוב, שם אירגנה קבוצה גדולה של למעלה ממאתיים בנות לערך, כולם יוצאי 'בית יעקב', אך להחזיר את כולם לשמירת תורה ומצוות, לא היה דבר של מה בכך, אחרי כל מאורעות ומוראות השואה, ומה גם שרובם ככולם איבדו את כל יקיריהם וקרוביהם, ללא אבא ואמא, ללא אחים ואחיות, ללא מכר וגואל, העולם היה כהפקר, ולא היה מי שיאמר להם מילה, ויכוון את דרכם.

אך אמי הרבנית ע"ה, אזרה עוז ותעצומות, וכינסה אותם יחדיו ברוח 'בית יעקב', ואחר מגעים עם הג'וינט (ארגון שתמך ועזר רבות לפליטים) דאגה שקבוצת הבנות כולה תעבור לצרפת, משם חלק גדול עלה לארץ הקודש, (ונכנסו ל'בית יעקב' אצל הרב ליברמן), וחלקם עלו לארצות הברית, וב"ה רובם ככולם מאותה קבוצה, זכו להקים בתים נאמנים להשם ותורתו, רובם כבר אינם בין החיים, אך זכו להשאיר אחריהם דורות ישרים ומבורכים היושבים באוהל של תורה.

בכל אותה תקופה שמשכה כשנתיים ימים, כל דאגתה ומוגמתה בכישוריה המבורכים, היו רק לטובת בנות הקבוצה, ברוחניות ובגשמיות, שיגיעו כל אחת למקומה ולנחלתה, הקב"ה חנן אותה בכישורי הנהגה, ואף שידכה הרבה בנות ופעלה ודאגה שיקימו בתים נאמנים בישראל, על עצמה ועתידה לא חשבה כלל.

ואז החלו הרבנים שהיו במקום, אשר ידעו והכירו את כל פועלה, ואף היו עימה בקשר יום יומי לצורך בנות הקבוצה, ללחוץ עליה שהגיע זמנה להקים בית בישראל, היא הייתה כבר כבת עשרים וחמש, ולפיכך החלה לחפש ולתור אחר שידוך בעבורה, אך בזוכרה את נדרה שנדרה בעמק הבכא, שהיא תינשא אך ורק לבן תורה, היו הצעותיה דלילות אם בכלל, מאחר והמושג בן תורה, באותם הימים, היה דבר לא מצוי כלל ועיקר, ועל כן התקשתה למצוא שידוך.

השידוך עם בעלה בזיוו"ר הגה"ק ר' מרדכי פוגרמנסקי זצוק"ל

ויהי כי ארכו הימים, ואמי הרבנית ע"ה עדיין לא מצאה זיווג הגון בן תורה כלכבה, עלה על דעת כמה רבנים חשובים, (ביניהם היה גאון אדיר יהודי מורם מעם, אשר אמרו עליו גדולות ונצורות, בשם הרב רובינשטיין, אשר היה תלמידו של ה"שם משמואל" מסוכטשוב). להציע הצעת שידוך לאמי הרבנית ע"ה, וממחשבה למעשה הציעו לאמי את הגאון וקדוש ר' מרדכי פוגרמנסקי זצוק"ל, בהטעמים שלמרות ומוצאו מליטא, ואמי הרבנית ע"ה מוצאה מבית חסידי, מ"מ מדובר בבן תורה אמיתי, שגם התנהג בגינוני קדושה, כחסיד מחסידי קמאי, בקדושה עילאית, והוא יכול להתאים לאמי הרבנית ע"ה להשלים ולקיים את נידרה.

גדולת ר' מרדכי פוגרמנסקי זצוק"ל במידת הקדושה והאמת

ואגב אציין שאמי הרבנית ע"ה, העידה וציינה בפניי שבמידת הקדושה, היה הגאון ר' מרדכי זצוק"ל ממש יחיד בדורו, מעולם לא הרים את עיניו בביתו פנימה וק"ו ברחובה של עיר, עיניו היו תמיד למטה בקרקע, ולא הסתכל מחוץ לד' אמותיו.

למרות הפרש הגיל ביניהם [שהגאון ר' מרדכי היה כבן המישים שנה, ואמי כבת עשרים וחמש שנה], התרצתה אמי להיפגש עמו, ואכן לזמן המיועד נפגשו יחדיו, מיד בתחילת הפגישה אמר לה ר' מרדכי, (אשר מידת האמת שלו הייתה נורא נוראות, ממש כדורות הקדמונים לפני חמש מאות שנה), אני רוצה לומר דבר מה, כדי שלא אהיה כגונב דעת חלילה, הכובע אשר עלי מאוד יפה, אך אין זה כובעי האמיתי, ומפני שידידי הקרובים אמרו לי, שאי אפשר לבוא לפגישה עם כובע שהוא לא יפה, אזי השאילו לי כובע מחתן שעומד להינשא שרכשו לו כובע חדש, והוא השאיל לי זאת, ובכדי שלא תהיה טעות וגניבת דעת, הנני מודיע לך, שזה לא הכובע שלי, אולי להתונה אזכה גם אני לרכוש כובע חדש.

אמי הרבנית ע"ה ענתה לעומתו 'אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו', אני לא מסתכלת על הכובע, ולא על המעיל, אלא על עצם האדם.

בהמשך שיחתם המשיך רבי מרדכי להתוודות על האמת, ואמר לאמי ע"ה, דעי, שאני לא אדם בריא בגופי מקנן בריאותי מחלה קשה, (הוא ירק הרבה דם). עוד לפני המלחמה הייתי רגיש לקור, עד כדי כך, שאם נכנסה רוח קרירה מחור המנעול, אזי הייתי עלול לחלות מזה בדלקת ריאות, אז אני רוצה שתדעי שאני לא בן אדם בריא.

אמי ע"ה שאלה אותו, היכן שהה בשנות המלחמה, ואז סיפר לה הגאון רבי מרדכי, בתחילה התחבאתי בבית בעל הבית יהודי, אך מאחר והוא דר עם נכריה ר"ל, לכן ברחתי משם כל עוד נשמתי בי, והסתתרתי ביער, אך את הסוודר שהיה שם, לא לבשתי מחשש איסור שעטנז, ולבש רק סחבה מצמר גפן, ששימש עבורו גם כסוודר וגם כחולצה.

אמי ע"ה שאלה אותו, האיד נשמרת ביער מהקור הנורא, ענה לה הגאון ר' מרדכי אמנם כתוב (משלי כב, ה) 'צנים פחים בדרך עיקש שומר נפשו ירחק מהם', אך ביער עשה לי השי"ת ניסים ונפלאות.

אמרה לו אמי ע"ה אם כן, השי"ת שעורך עד כה, יעשה לנו ניסים ונפלאות אף לאחר החתונה.

אמרו לר' מרדכי שצריך לצאת ולטייל עם המדוברת ברחובה של עיר, אך לרבי מרדכי היה בעיה, מכיון שבהלכה כתוב שאין לטייל ברחובה של עיר עם אשה ואפי' לא עם אחותו, מה עשה אותו גאון וקדוש, כל עת הילוכם ברחובה של עיר, מלמלו שפתיו, 'עם איז נישט מיין פרוי', 'עם איז נישט מיין שוועסטער', (זאת לא אשתו, זאת לא אחותו). 'איד מיז אזוי גיין', (אני מוכרח כך ללכת), אחרי כחמש דקות, אמרה לו אמי ע"ה, בשבילי זה מספיק, וכך נסגר השידוך למזל טוב.

שאלתי את אמי הרבנית ע"ה תחת אחד השיחים, מדוע מעולם לא שאלה אותו פרטים לגבי משפחתו, האם לא עניין אותך לדעת מי היו ההורים שלו, ענתה לי אימי ע"ה, הוא אמר לי שאין לו אבא ואמא, ויותר לא שאלתי אותו, כי ראיתי שאצלו כל מילה, זה עסק שלם, הוא לא זרק סתם כך מילים, כל מילה היה שקול ומדוד, על כן אמרתי לנפשי, מדוע אמריחנו בהיסטוריה, מי היה אביו ומי הייתה אימו, ומה עוד שזה ביטול תורה, הרי בכל רגע ורגע עסק בלימוד התורה, ומדוע איפוא שאפריענו. מה שאני צריכה לדעת כבר אדע.

שמחת הנישואין והמעבר לשוויץ עקב מחלתו

ואכן הם בבאו בברית הנישואין, החתונה התקיימה בשנת תש"ט בפריז, תקופת זמן אחרי החתונה החל מצבו הבריאותי להידרדר, עסקנים גדולים שהיו במקום מגורם, נכנסו לעובי הקורה, ותקופה קצרה הם דרו באקסלאבן, ביחד עם הרב הייקינד, שם למד בישיבתו, ולאחר שחלה החמרה במצבו הבריאותי, יעצו לו הרופאים לעבור לשוויץ, שם אויר ההרים הצלול יכול להקל מאוד על מצבו.

יזכרו לטובה הני צדיקים גדולים, הגאון הרב יצחק שטרנבוך זצ"ל (דודו של להבל"ה הגאון הגדול פוסק הדור רבי משה שטרנבוך שליט"א, ראב"ד ירושלים יאריך ימים על ממלכתו עד ביאת ינון, אשר זכה לצקת שם מים רבים ואדירים, מהגאון רבי מרדכי פוגרמאנסקי זצוק"ל), יחד עם רעייתו הרבנית רעכא שטרנבוך ע"ה, אשר היו פעילים בוועד ההצלה, ואלפי יהודים חייבים להם את חייהם, והם סייעו להגאון הקדוש רבי מרדכי יחד עם אימי ע"ה, לעבור ולהתגורר בשוויץ.

לאחר תקופה שמחלתו הלכה והתפשטה, הרימו הרופאים את ידיהם בייאוש, באמרם: אבדנו את תקוותנו להציל את חייו.

צוואתו ודברי הפרידה טרם פטירתו מן העולם

כיממה ומחצה לפני הסתלקותו, אמר רבי מרדכי זצוק"ל לאמי הרבנית ע"ה, דעי שיש לי את, שנולד שנים רבות אחרי שעזבתי את הבית, כאשר אעלה לשמי מעלה, אעמוד ואפציר בעדך לפני כיסא הכבוד שתזכי לפגוש את אחי, ולקבל ממנו חליצה.

המשיך רבי מרדכי ואמר לה, מכיון שברצוני להיקבר באדמת קודשה של ארץ ישראל, לכן אני מבקשך שתובילי אותי לארץ ישראל לאחר פטירתי מהעולם, ושם באר"י תראי להיכנס אל מרן ה'חזון איש', ואמרי לו בשמי שבעלך אמר שעליו לדאוג עבורך שתקבלי חליצה, ותוסיפי ותאמרי לו שישנם פעמים שבן אדם צריך להראות את מה שהוא יכול להראות.

אמי הרבנית ע"ה, אמרה לי שנדמה לה שהמילים האחרונות שרבי מרדכי אמר לה באותה שיחה, 'הלוא אם קמן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה' (שמואל א, ט"ו, מז).

לאחר כיממה ביום כ"ה שבט תשי"א, החזיר הגאון ר' מרדכי זצוק"ל את נשמתו הזכה ליוצרה, אמי ע"ה מילאה את צואתו ורצונו, ודאגה שיעלו את מיטתו לארץ הקודש, אבל אמי ע"ה לא עלתה עם ארון קבורתו לארץ, הארון עלה בלעדית.

מסע הלוויתו התקיים בב"ב, שם ספד לו מרן החזו"א, שלמרות חולשתו התאמץ ולווה את המיטה, מביתו ועד לאחר סתימת הגולל, בבית החיים בב"ב, (ולאחמ"כ רכש החזון איש את קברו באותה חלקה), בהספדו ציין בין הדברים ואמר, עולם התורה איבד דוגמא 'מהו תלמיד חכם', ולאיוזה מדרגות אפשר לבוא על ידי לימוד התורה. אלו המילים שאמר עליו מרן החזון איש.

בשנת תשי"א, כשנה לאחר פטירתו, עלתה אמי ע"ה לארץ הקודש, כדי להתגורר ולהתיישב בארץ הקודש, ודרה בתחילה בבת ים, בביתו של הגאון רבי מאיר מילר. (שהכירה את הרבנית שלו מימות השואה, ששהו יחדיו במחנה).

ביקור אמי הרבנית ע"ה אצל מרן החזו"א עבור החליצה

באחד הימים נסעה אמי ע"ה לבני ברק, ונכנסה לקודש פנימה אל מרן ה'חזון איש', ויהי כאשר נכנסה אל הקודש, קם ה'חזון איש' לכבודה מלוא קומתו, אמי ע"ה נבוכה, ושאלה, מדוע הרב קם לכבודי, ענה לה ה'חזון איש', יש לך מדינא דגמרא דין 'אשת חבר כחבר', (ואציין שאמי ע"ה היתה נכנסת פעמים רבות לחזו"א, תמיד היה קם מלוא קומתו לכבודה, ואף היה מכבדה לשבת, וכל זמן שהיא לא התיישבה, אזי גם הוא לא התיישב, ואף אני זוכר, כאשר לוויתיה בהיותה אצל גדולי ישראל, הרב ש"ך זצ"ל, היה הוא נעמד לכבודה ולא הסכים להתיישב עד שהיא תשב, וכן היה הדבר אצל ראש ישיבת חברון, הגאון הגדול רבי יחזקאל סרנא, וכן נהג בנו רבי חיים), ובעיקר החשיב את זה שהסכימה להינשא לתלמיד חכם, למרות שידעה שהוא מלומד בחולי ויסורים, וזה היה מעשה מדהדהד ומוסר השכל גדול באותם הימים שאחרי השואה, לכל הבנות לאמר מהו הערך לתורה, ובשביל כך הדגיש החזו"א, מחויב אני לכבדך.

וכאשר שחה לפני החזו"א, את כל דברי רבי מרדכי לפני פטירתו, אמר לה החזו"א, שהרבנית תשוב אליי בעוד שניים או שלושה ימים, היא חזרה אחרי שלושה ימים, החזו"א חיך ואמר לה, הרי אתם באים מבית חסידי, הוכרחתי לעשות א-חסידישע קונץ [קונץ חסידים]. הבאתי אותי (את רבי מרדכי זצוק"ל) בלילה, והוא אמר לי שאחיו גר בארצות הברית, והחזו"א נתן לאמי ע"ה את המקום ואת הכתובת המדויקת בה מתגורר האח, (האח הזה היה גר במינסוטה, אחת ממדינות ארצות הברית, כהיום זה שתיים שלוש שעות טיסה מניו יורק).

המשיך החזו"א ואמר לאמי ע"ה, אני ישלח מכתב לארצות הברית כדי שיקימו שם בית דין שיטפל בכל פרטי החליצה, החזו"א אף הכריע אלו שלושה רבנים יהיו בהרכב הבית דין, הלא הם הרבנים הגאונים, רבי יוסף אליהו היינקין, רבי משה פיינשטיין, ורבי אהרן קוטלר, ושלושת רבנים אלו יסדרו את העניינים.

החזו"א שלח לקרוא להרב שלמה לורנץ (לימים חבר נכנסת מטעם אגו"י), והטיל עליו לסדר ולדאוג לאמי ע"ה ויזה, ואת שאר כל ענייני הנסיעה עצהיו"ט, ואכן הוא הלך לשגרירות ארצות הברית בתל אביב, ודאג להוציא עבורה ויזה לארצות הברית, וכך סידר את כל הסידורים הנצרכים כדי שתוכל לנסוע לארצות הברית, (ודרך אגב אציין, כי סיפור זה, כאשר סיפרתיו בשער בת רבים, עורר הדים רבים, מהמת שלא פורסם עד אז, עד שנודע בהוכחות ברורות כשמש, שאכן כל סיפור פלאי זה היו היה, ור' שלמה לורנץ עדיין היה חי ואישר את הפרטים כעד נוכח מקרוב).

נסיעת אמי הרבנית ע"ה לארה"ב וקבלת החליצה

בחורף שנת תשי"ב, המריאה אמי הרבנית ע"ה, לארה"ב כדי לקבל את החליצה, היא הגיעה לבית אחד מהרבנים (התחושה שלי שהיא הגיעה להרב היינקין, מאחר והוא היה יותר מעורה לחיי המעשה). והרבנים נכנסו מיד לעובי הקורה, כפקודת החזו"א, ושלחו מברק לכתובת שאמי ע"ה הביאה על פי דברי החזו"א, בו כתבו שבבקשה יועיל האח בטובו לבוא אליהם, כדי לסדר חליצה לאשת אחיו, השיב האח בחזרה, אני לא יודע מי זה אח שלי, אני לא יודע מה

זה חליצה, בבקשה תניחו לי, (כאן יש לי אי בחירות קמנה, כי גם בשעת מעשה זה כשאמי סיפרה לי, לא נתפס לי הפרט הזה, האם הרבנים ניסו עוד פעם לבקש מהאח והוא סירב, או שמיד בפעם הראשונה כשסירב לבוא לניו יורק). הרבנים שלחו מברק לחזו"א, שהאח מסרב לבוא לניו יורק לעשות את החליצה, וזה ארך שלושה ימים עד שהגיע ההודעה לחזו"א, והחזו"א כתב להם, שאין ברירה וצריך להציע לאח סכום עתק של חמשת אלפים דולרים, (שזה סכום השווה ערך כחיים למאה אלף דולר), ושהרבנים יראו לאסוף את הסכום הזה בניו יורק, כי זה מצוה עצומה ונדירה שאינו בנמצא בכל יום, וכך עשו, ולאחמ"כ, שלחו בשנית מברק לאח, בה כתבו לו הרבנים ארגנו לך חמשת אלפים דולרים, בכדי שתבוא לניו יורק לעשות את החליצה, לאשת אחיך, וזה חוץ מדמי הנסיעה והוצאות הדרך, אבל האח שלח שוב מברק בו הוא כתב, בבקשה ממכם עזבו אותי, זה לא מעניין אותי.

כל הדין ודברים הנ"ל בין הרבנים לאח ולחזו"א לקח כחודש ימים, בלית ברירה הודיעו הרבנים לחזו"א את ביש המצב, והחזו"א החזיר תשובה, שהרבנים ימתינו כמה ימים, ואכן אחרי כמה ימים הגיע מלפון מהאח, כשקולו היה נשמע כעום ועצבני, והוא אמר לרבנים, אכן אני בא, ואני לא צריך את הכסף, אבל תדאגו שזה לא יקח יותר מיום אחד, כי אני עובד, ואני ממחר לחזור לביתי ולעבודתי בחזרה.

החזו"א ור' מרדכי פוגרמנסקי זצוק"ל באים בחלום לאח

ואכן ביום שקבעו, הגיע אדם כועס ועצבני, לא מבוגר, כולו עצבני, ובפיו סיפור פלא שלא מעלמא הדין, וכה סיפר, בשני הלילות האחרונים, לפני שהסכמתי לבוא, באו אליי בחלום הלילה שני אנשים, אחד אמר לי, אני אחיך (האח הזה לא הכיר את רבי מרדכי, כי כאשר הוא נולד, רבי מרדכי כבר לא היה בבית), ויש אישה אשר מסרה את נפשה כדי להינשא אליי, ועכשיו היא לא יכולה להקים את ביתה מחדש, מאחר ואתה מסרב ללכת ולתת לה חליצה, אם אתה לא תלך לתת לה חליצה אני אתנקם בך.

ועימו יחד בא אדם נמוך קומה, בעל תואר רבני, אשר זקן קצר מעמר את פניו, עם משקפיים עגולים, ומקלו בידו, האח הכעוס אפילו תיאר להם את כובעו, והאיש השני אמר לו, אם לא תיסע לתת את החליצה, אני ארביץ לך במקלי, ראה הוזהרת! כל זה ראה האח בחלומו, בלילה הראשון,

הוא התעורר בפחד אימים, אך ניסה להדחיק את זה ממחשבותיו (אני לא יודע אם הכיר את המאמר 'חלומות שוא ידברון', אך על כל פנים הוא ניסה להדחיק את הדברים).

ויחי בשכבו לישון בלילה השני, והנה שוב רואה הוא את שני האנשים הללו, ואז הזקן נמוך הקומה, הרים את מקלו והיכה בו, ואמר לו אני נותן לך עכשיו מכה כואבת, בפעם השלישית כבר לא נדבר, ואז התעוררתי מעוצמת כאב המכה, כך סיפר האח לרבנים בבית דין.

האח, לא ידע שזה היה החזו"א, אך לפי התיאור שלו, זה דמה הפלא ופלא לתיאור דמות דיוקנו של החזו"א. וכאשר שלף אחד מיושבי הבי"ד את תמונתו של החזו"א, כמעט כרע האח תחתיו בעילפון, ואישר כי אכן זה הוא האיש השני, אשר נתן לו את המכה, ואז הוא חלץ לאמי הרבנית ע"ה חליצה, כדת וכדין, והאח ג"כ לא הסכים לקחת את סכום הכסף האגדי, שאספו לצורך כך, רק את הוצאות הטיסה והוצאות הדרך הוא הסכים לקחת.

לאחמ"כ חזרה אמי הרבנית ע"ה, חזרה לארץ הקודש, וכאשר נכנסה אל הקודש פנימה אל מרן החזו"א זצוק"ל, להודות לו על כל העזרה והסיוע בכל פרטי החליצה, אמר לה מרן החזו"א זצוק"ל, קיימתי את השליחות.

בשנת תשי"ד באה אמי הרבנית ע"ה, בקשרי שידוכין עם אבי כ"ק אדמו"ר זצוק"ל, ובשנת תשמ"ו נולדתי, (אאמו"ר זצ"ל היה חתנו של הרה"ק מהר"י מסאטמר זצוק"ל בזו"ר, והוא גם כן היה גדול מאמי הרבנית ע"ה בכעשרים וחמשה שנים), וכשנכנסה אמי אל מרן החזו"א להתברך, אמר לה, אני מבטיח לך שמשידוך זה יצאו דורות של תורה בקדושה.